

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PRIVIND CULTURA DACILOR DIN NORDUL MOLDOVEI ÎN SECOLUL II—III E. N. Raport preliminar

Planul de săpături arheologice a Muzeului județean Suceava a cuprins și cercetări privind civilizația dacică din primele secole al erei noastre. Astfel, în campania anului 1978, s-au continuat săpăturile în necropola de la Zvoriștea și a început investigarea altor două monumente, este vorba de așezarea de la Vornicenii Mari (com. Moara) și de verificarea unei descoperiri mai vechi, cea de la Dolheștii Mari. Trebuie să menționăm că deși rezultatele săpăturilor arheologice nu sînt lipsite de semnificație, acestea nu au relevat însă materiale, situații stratigrafice sau de altă natură, care să aibă darul ineditului. Acumularea informațiilor obținute va permite totuși o mai bună cunoaștere a culturii și civilizației dacice din nordul Moldovei.

•

Prin săpăturile din necropola de la Zvoriștea, a cărei cercetare a început încă din anul 1969, dezvelindu-se un număr de 94 de morminte, s-a delimitat suprafața necropolei, cercetarea acesteia fiind practic încheiată, ceea ce ne oferă posibilitatea studierii unui monument cu anumite particularități ale ritualului funerar și ale inventarului, particularități care au fost explicate prin faptul că aici sînt prezente alături de vestigiile populației dacice și elemente alogene infil-

trate în nordul Moldovei în cursul secolului al III-lea e.n. Publicarea integrală a materialelor care este în curs de redactare, va oferi suportul real al unor discuții asupra acestor vestigii. Nu mai insistăm asupra săpăturilor din campania anului 1978 întrucît acestea au avut numai caracterul unor sonde de verificare pentru surprinderea unor eventuale depuneri arheologice din preajma necropolei și mai ales a așezării contemporane.

•

Cel de-al doilea obiectiv al săpăturilor noastre îl constituie așezarea de la Vornicenii Mari, din locul numit „La Șipoțel“. Datorită unor cercetări de suprafață mai vechi aici s-a depistat o bogată depunere arheologică, din care, datorită lucrărilor agricole, au apărut la suprafață bucăți mari de chirpic și numeroase fragmente ceramice. Între materialele descoperite cu prilejul acestor cercetări s-a găsit un fragment de oglindă sarmatică, fără tamga și un denar de argint aparținînd unei emisiuni din anii 193—197, cu efigia Iuliei Domna,

Săpăturile s-au desfășurat prin trasarea unei secțiuni cu o lungime de 150 m, perpendiculară pe panta dealului și pe pîrîul Tutova. În cadrul acestei secțiuni au apărut depunerile acestei așezări, mai bogate fiind cele

situate între carourile 45—120. În această porțiune a șanțului s-au surprins mai multe complexe de locuire: două locuințe de suprafață, două gropi, un bordei și o vatră. Pentru cercetarea acestora s-au deschis, în paralel cu șanțul, șapte casete cu dimensiuni variabile.

Materialul arheologic recoltat prin cercetarea secțiunii și a complexelor de locuire dezvelite prin casete se compune din numeroase fragmente ceramice de la diferite vase de factură dacică lucrate cu mâna sau la roată, fragmente de amfore romane, un suport de frigare din lut, câteva fragmente din obiecte metalice ce urmează a fi identificate după curățirea acestora. Toate piesele dovedesc că așezarea se poate data în sec. II—III e.n.

De un interes deosebit este situația din bordeiul conturat între carourile 106—1100 unde pământul de umplutură cuprindea o cantitate apreciabilă de zgură, ceea ce dovedește că în apropiere a existat un eventual atelier în care se produceau diferite piese din fier. Totodată aici ca și situația stratigrafică observată în profilul gropii nr. 2, au indicat posibilitatea existenței a două etape de locuire, dacă nu chiar a două niveluri distincte de locuire, ceea ce ar prezenta un interes științific deosebit, fapt care, alături de bogăția depunerii arheologice, impune continuarea cercetărilor în această așezare.

*

Între descoperirile aparținând secolului al III-lea sau începutului secolului al IV-lea e.n. din nordul Moldovei mult discutate în literatura arheologică dedicată acestei perioade, sînt cele de la Dolheștii Mari, ceea ce a impus reluarea cercetărilor în locul numit „La Todireasca”, unde în anul 1957, Dinu Marin a descoperit un mormînt de incineratie.

Săpăturile recente au relevat că în acest punct există o necropolă plană de incineratie, descoperindu-se încă patru morminte. Din păcate, condițiile obiective în care s-au desfășurat lucrările nu au permis dezvelirea unei suprafețe mai mari.

Cele patru morminte descoperite în anul 1978 se înscriu în două tipuri ale ritualului funerar: morminte în urnă (M2 și M5) și morminte cu oasele incinerate depuse direct în groapă (M3 și M4), fără inventar. S-a mai observat că pe vechiul nivel de călcare, de unde s-au săpat gropile mormintelor, se găsesc numeroase fragmente ceramice arse secundar, a căror prezență se poate datora unui anumit ritual — spargerea vaselor cu ofrande ce au însoțit pe defunct la rug.

Mormintele au fost surprinse între adâncimile de —0,35 și —0,50 m și cuprindeau ca inventar alături de ceramică, fragmentele unui pieptene de os cu minerul format din trei plăci și nituri din fier (M3) și o cataramă din bronz, de formă ovală (M5). În ceea ce privește ceramica remarcăm situația constatată în M 2, unde alături de vasul ce avea rolul de urnă funeraară s-au mai găsit încă fragmentele a trei vase diferite, toate depuse cu gura în jos. Nu putem insista asupra ceramicii întrucît vasele sînt abia în curs de restaurare, remarcăm totuși, că un vas (urna din M5) are o pastă zgrunțuroasă, apropiată de pasta ciment caracteristică sec. al IV-lea, ceea ce ne determină să presupunem că necropola se încadrează în primele decenii ale secolului al IV-lea e.n.

Evident, se impun cercetări mai ample pe care ne propunem să le efectuăm în acest an pentru a surprinde cît mai multe elemente care definesc acest interesant și controversat monument.

Cercetarea vestigiilor dacice de epocă romană din nord-vestul Moldovei este încă într-o fază inițială. Săparea unor așezări și a cîtorva necropole ca și cartarea tuturor descoperirilor din această perioadă va permite o cunoaștere mai bună a lumii dacilor din afara provinciilor romane, legăturile acestora cu lumea romană și cu celelalte populații din vecinătate.